



# Özel Yetenekli Öğrencilerin Mizah Anlayışı ve Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi

## Investigation of Sense of Humor and Empathic Tendency Levels of Gifted and Talented Students

Melike Şule Yıldız, Serap Emir

### Yazar Bilgileri

**Melike Şule Yıldız**   
Doktora Öğrencisi, İstanbul  
Üniversitesi-Cerrahpaşa,  
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,  
[melikesule.yildiz@ogr.iuc.edu.tr](mailto:melikesule.yildiz@ogr.iuc.edu.tr)

**Serap Emir**   
Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi-  
Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel  
Eğitim Fakültesi,  
[serap.emir@iuc.edu.tr](mailto:serap.emir@iuc.edu.tr)

### ÖZ

Bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Ayrıca mizah anlayışı ve empatik eğilim düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden nedensel karşılaştırma ve ilişkisel tarama modeli birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezlerinde okuyan 6. ve 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya 105 kız, 104 erkek özel yetenekli öğrenci katılmıştır. Araştırmanın verileri “Çok Boyutlu Mizah Anlayışı Ölçeği” ve “Ergenler için Empatik Eğilim Ölçeği (KA-Sİ EEF)” aracılığıyla elde edilmiştir. Verilerin analizinde Bağımsız Örneklem T, Kruskal Wallis H testleri ve Pearson Korelasyon katsayısından yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular şunlardır: Özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayış düzeyleri sınıf düzeyi ve baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterirken, empatik eğilim düzeyleri cinsiyet ve anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Araştırmanın sonucunda özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları ile empatik eğilimleri arasında orta düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki ( $r=0,356$ ) bulunmuştur. Özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları arttıkça empatik eğilim düzeylerinin de orta düzeyde arttığı söylenebilir.

### Makale Bilgileri

#### Anahtar Kelimeler

Özel yetenek  
Mizah anlayışı  
Empatik eğilim

#### Keywords

Gifted and talented  
Sense of humor  
Empathic tendency

#### Makale Geçmişi

Geliş: 21.11.2022  
Düzeltilme: 01.03.2023  
Kabul: 08.05.2023

### ABSTRACT

This study aims to reveal the relationship between the humor understanding and empathic tendencies of gifted and talented students. In addition, sense of humor and empathic disposition levels were examined in terms of several variables. For these purposes, causal comparison and relational survey model, which are quantitative research methods, were used together in the research. The study group of the research consists of 6<sup>th</sup> and 7<sup>th</sup>-grade secondary school students studying at Science and Art Centers in İstanbul. 105 female and 104 male gifted and talented students participated in the study. The data of the study were obtained through the “Multidimensional Humor Scale for School-aged Children” and “Child and Adolescent KA-SI Empathic Tendency Scale”. In the analysis of the data, Independent Sample T, Kruskal Wallis H tests, and Pearson Correlation coefficient were used. The findings from the research are: while the humor understanding levels of the gifted and talented students differed significantly based on the grade level and the education level of the father; the levels of empathic tendency showed a significant difference based on the gender and educational level of the mother. As a result of the research, it was found that there was a moderately positive and significant relationship ( $r=0.356$ ) between the sense of humor and empathic tendencies of gifted and talented students. It can be concluded that as gifted and talented students' sense of humor increases, their empathic tendency levels increase moderately as well.

### Makale Türü

Araştırma

### Önerilen Atıf

Yıldız, M. Ş. & Emir, S. (2023). Özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışı ve empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi. *TEBD*, 21(2), 626-648. <https://doi.org/10.37217/tebd.1207572>

## Giriş

Türk Dil Kurumu'nda (2023) "gülmece" olarak tanımlanan mizah, bireyin diğer bireylerle ilişkilerinde önemli bir yere sahiptir. Günlük yaşamda birçok kez meydana gelebilen, herkese göre değişebilen, insanları günlük hayatın stres ve yorgunluklarından bir anlık kurtaran mizaha her şey konu olabilir. İnsanları güldüren ve eğlendiren mizah kavramı aynı zamanda da düşündürülebilir. Çağdaş mizah tanımlarında zekâ, sanat ve gülmece ifadeleri yaygın olarak yer almaktadır. Bergson'a (1996) göre mizah, yaşam ile sanat arasında bir nokta iken, Koestler (1997) mizahı yaratıcılıkla ilişkilendirirken, Morreal (1997) mizahi sanat olarak kabul etmiş ve Aziz Nesin mizahın güldürmesi gerektiğini, sonunda güldürebilen her şeyin mizah olduğunu söylemiştir (aktaran Arslan, 2018). Mizahın günümüzde çok boyutlu özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Long ve Graesser (1988) mizahı, "eğlenceli veya komik olduğu düşünülen, kasıtlı veya kasıtsız olarak söylenen veya yapılan her şey" (s. 37) olarak tanımlarken, mizahın takdirine odaklanan Weisfeld (1993) mizah takdirini "çoğu zaman kahkahanın eşlik ettiği farklı, zevkli bir duygu" (s. 142) olarak tanımlamıştır. Meyer (2000) mizahı bilişsel bir neşe durumu olarak tanımlamıştır. Romero ve Cruthirds (2006) mizahı bir kişi veya grupta olumlu bilişsel ve duygusal tepki yaratan eğlenceli iletişim, Hurren (2006) alıcıda eğlence ve olumlu duygular uyandıran sözlü veya sözsüz bir mesaj, Frew (2006) dünyadaki tüm kültürlerde günlük yaşamda birçok kez meydana gelen evrensel bir deneyim olarak ifade etmiştir. Çok boyutlu bir kavram olan mizahın tam olarak tatmin edici kapsamlı bir tanımının olmadığı söylenebilir (Scheel, 2017). Çok boyutlu olan mizah anlayışının mizah üretme, mizahı tanıma, mizahı algılama ve mizaha tepki verme alt boyutlarından oluşmaktadır (Shade, 1991).

Mizahı açıklamaya çalışan pek çok kuram vardır. Mizahı açıklayan kuramlar arasında en çok kabul edilen uyumsuzluk kuramı, mizahi bilişsel beceriler ve zekâ ile ilişkilendirmektedir (Arslan, 2018). Kurama göre uyumsuzlukları kavramak mizah anlayışının anahtarı olup, bu uyumsuzlukları algılayabilmek, zihinsel beceri ve yüksek zekâ puanı gerektirmektedir. Bu kuramın taraftarları, uyumsuzluğu anlamının, problem çözmeyle pek çok benzerliği olan zihinsel bir süreç içerdiğine inanmaktadır. Mizahta da problem çözmede olduğu gibi, ilişkilerin anlaşılması, analiz edilmesi ve anlaşılması gereken unsurlar vardır. Çocukların çeşitli karmaşık derecelerinde mizahi uyarınları nasıl anladıklarını araştırmak, uyarınlara bileşenlerini algılamının ve ilişkilendirmenin daha fazla zekâ gerektirdiği problem çözmeye benzer bir entelektüel görev olarak kabul edilir (Ziv ve Gadish, 1990). Araştırma sonuçları bilişsel zekânın mizah anlayışı ile olumlu bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir (Arslan, 2018; Greengross ve Miller, 2011; Kellner ve Benedek, 2016; Pinderhughes ve Zigler, 1985; Southam, 2005).

Ziv (1983) mizah ile önemli bir yaratıcılık türü olan iraksak düşünme arasında güçlü bir bağlantı olduğunu ve çoğu örgün eğitimin iraksak düşünme için değil, tek doğru cevabı olan ve o cevabı

bulmaya çalıştığımız yakınsak düşünme için eğittiği belirtmiştir. Morreall (1991) çocukların fikirlerini yaratıcı ve özgürce bir araya getirerek hayata başladıklarını, 5 yaşındaki bir çocuğun günde 400 defadan fazla güldüğünü, ancak büyüdükçe düşüncelerinin daha kısıtlı hale geldiğini ifade etmektedir. Bir çocuk daha yüksek bilişsel gelişim seviyelerine geçtikçe komik olarak algıladıkları değişecektir (Nilsen ve Nilsen, 1987). Bilişsel gelişimin bir yönündeki büyüme, diğer yönlerdeki büyüme ile eşleşmeyebilir. Bu gelişim aşamalarındaki hızlanma özel yetenekli çocuklarda görülmektedir. Özel yetenekli çocukların mizah anlayışları akranlarından çok daha hızlı olgunlaşır (Shade, 1991). Özel yetenekli çocukların mizah özelliği birçok kaynak tarafından sıralanan bir özelliktir (Holt ve Willard-Holt, 1995).

Özel yetenekli çocuklar sıklıkla günlük yaşamlarında mizahı kullanırlar. Çeşitli sosyal ve etik konuları mizahı bakış açısıyla değerlendirebilirler (Ulus, Yaman ve Yalçıntaş-Sezgin, 2019; Ziv, 1990). Özel yetenekli çocuklar yaşıtlarına göre daha soyut, daha karmaşık mizah biçimlerine karşı takdir geliştirebilirler ve mizah yaratabilirler (Fern, 1991). Araştırmacılar özel yetenekli çocukların yaşıtlarına göre kelime oyunu ve karikatür öğelerini anlama konusunda daha yüksek puanlara sahip olduğunu ifade etmektedir (Pierson, Kilmer, Rothlisberg ve McIntosh, 2012). Bu durumu Shade (1996) yaptığı araştırma sonucunda özel yetenekli çocukların mizahın temelini oluşturan dil becerilerinin ileri düzeyde olması, ahlaki gelişim açısından yüksek kapasiteye sahip olması, yetişkin mizahını kavramada ve olayları analiz etmede ileri seviyede olması, bir mizah duygusu üretmede içsel yaratıcı potansiyellerinin kullanılması, bilişsel gelişim süreçleri, soyut muhakeme becerilerinin geliştirilmesi ile açıklamaktadır (aktaran Demir ve Konik, 2021). Zihinsel gelişimleri ve mizah anlayışları yaşıtlarına göre daha gelişmiş olan özel yetenekli çocukların gelişim alanları aynı anda olgunlaşmadığı için farklı sosyal-duygusal ihtiyaçları vardır ve buna bağlı olarak bazı zorluklar yaşarlar (Akarsu ve Mutlu, 2017). Yaşıtlarına göre daha fazla stres durumları karşı karşıya kalabilen özel yetenekli öğrencilere stresle başa çıkmak için mizah becerileri öğretilir, pozitif mizahı kullanmaları teşvik edilebilir (Holt, 1996). 87 özel yetenekli ortaokul öğrencisi ile yürütülen bir araştırmada mizah becerisinin akran ilişkilerine olumlu katkısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yalçın, Obalı ve Öztüren, 2021).

Mizahın uygun kullanımı mizahçının izleyicileriyle nasıl ilişki kurduğuna, onları anlamasına ve onlarla empati kurabilmesine bağlıdır (Halfpenny ve James, 2020). Empati “karşısındakinin düşüncelerini duygularını doğru şekilde anlama, duygusal ihtiyaçlarının farkında olma ve bu ihtiyaçlara uygun zamanda doğru cevabı verme becerisi” olarak tanımlanmaktadır (Titrek, 2016, s. 124). Çok boyutlu olan empati kavramını empatik eğilim ve empatik beceri olarak iki kapsamda ele almak kavramın anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Empatik beceri, bireyin karşısındakinin duygularını anlaması ve hissetmesini karşısındaki bireye aktarması olarak tanımlanırken; empatik eğilim, başkalarının duygularını anlama ve hissetme potansiyeli olarak tanımlanmaktadır. Empatik eğilim duygusal ve bilişsel empati olmak üzere iki boyutta ele alınabilir (Kaya ve Siyez, 2010). Bilişsel empati,

karşıdaki kişinin duygusunun anlaşılmasına işaret ederken, empatinin düşünme ve anlama yönü olarak da ifade edilebilir (Zoll ve Enz, 2005). Duygusal empati ise bireyin karşısındakinin yaşadığı duyguyu hissetme ve duygusal durumuna en doğru tepkiyi verebilme olarak tanımlanmaktadır (DeWied, Goudena ve Matthys, 2005).

Özel yetenekli çocuklarla ilgili genellikle başkalarının bakış açılarını, duygusal durumunu anlayabildikleri ve başkalarının duygularını hissedebildikleri ifade edilmektedir (Lovecky, 1993'ten aktaran Oğurlu ve Yaman, 2010). Silverman (1993) özel yetenekli çocukların ileri düzeyde ahlaki duyarlılığa sahip olduklarını ifade etmiş ve onların başkalarının duygularının ve dünya sorunlarının farkında olduklarını belirtmiştir (aktaran Özbaş, 2010). Özel yetenekli çocukların duyarlılıkları ve farkındalığı dair bu özellikleri empatik eğilimlerinin daha fazla olmasına sebep olabilir.

Mizah ve empati çocuk gelişiminde benzer biçimde ortaya çıkar. Mizah ve empati, sosyal bağlamda bilişsel gelişim boyunca olgunlaşır. Ancak her ikisinin de temel bileşenleri doğuştan gelir. (Fogel vd., 1997; Sroufe ve Wunsch, 1972). Çocukların mizah anlayışı ve başkalarının duygularını anlama yetenekleri bilişsel gelişimle birlikte olgunlaşır. Mizah biçimlerine yol açan ve empatinin temeli olan şey, başka birinin bakış açısından olayları hissetme kapasitesidir. Ayrıca, mizah ve empati, sosyal doğaları sebebiyle benzer işlevlere ve sosyal davranışlara etki eder. Her ikisi de olumlu ve arzu edilen kişilerarası nitelikler olarak kabul edilir. Empati işyerinde (Arnold vd., 2005) ve romantik ilişkilerde (Perrone-McGovern vd., 2014) değerli bir özelliktir; mizah anlayışı da benzer şekilde çocuklar, ebeveynler, ortaklar, çalışanlar ve arkadaşlar için değerli bir özelliktir (Ziv, 2010). Genel olarak mizah ve empati temelde olumlu sosyal sonuçlar ve davranışlarla ilişkilidir. Mizah ve empati arasındaki benzerliklerin zenginliğine rağmen, çok az araştırmacı bu değişkenler arasındaki ilişkiyi keşfetmeye çalışmıştır (Hampes, 2010; Martin ve Dutrizac, 2004; Wu, Lin ve Chen, 2016). Bundan dolayı bu araştırmada, mizah anlayışları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişki ortaya konulmak istenmiştir. Özel yeteneklilerde empati (Akkan, 2012; İşıtmez, 2020; Kuru, 2017; Özbaş, 2010) ve mizah (Demir ve Konik, 2021; Ulus vd., 2019; Yalçın vd., 2021) kavramlarını ayrı ayrı ele alan çalışmalar mevcuttur. Ancak özel yeteneklilerde mizah ve empati kavramını birlikte ele alan araştırmalar sınırlıdır. Bu nedenle bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları ile empatik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları demografik değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi) anlamlı bir fark göstermekte midir?
3. Özel yetenekli öğrencilerin empatik eğilimleri demografik değişkenlere göre (cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, sınıf düzeyi) anlamlı bir fark göstermekte midir?

## Yöntem

### Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları ile empatik eğilimleri arasında ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Mizah anlayışı ve empatik eğilim düzeylerinin kişisel değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Mevcut durumu tespit etmek amacıyla araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden nedensel karşılaştırma ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada mizah ve empati kavramını bazı değişkenlere göre karşılaştırmayı amaçladığından nedensel karşılaştırmalı; mizah ve empati bağımlı değişkenleri arasında ilişkiyi açıklamaya çalıştığından ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2010).

### Prosedür ve Etik Onay

Araştırmaya başlarken öncelikle İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan E-74555795-050.01.04-398023 sayılı ve 03.06.2022 tarihli etik kurul onayı alınmıştır. Gerekli izin alındıktan sonra ölçekler elverişli örneklem yoluyla belirlenen araştırma grubuna çevrim içi olarak iletilmiştir. Araştırmaya öğrenciler gönüllü olarak katılmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilere verilerin bilimsel bir araştırma için kullanılacağı ve kimliklerini açığa çıkaracak bir soru olmadığı bilgisi verilmiştir.

### Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde İstanbul ilinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezi'ne devam eden 6. ve 7. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini elverişli örneklem yoluyla oluşturulmuştur. Elverişli (uygun) örneklem, araştırma yapılacak birey ya da grupların araştırma sürecine dâhil edilmesinin daha kolay ulaşılabilir olması ile ilişkilidir (Ekiz, 2020). Araştırmaya 105 kız ve 104 erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan üstün yetenekli öğrencilerin bilgileri Tablo 1'de gösterilmiştir.

**Tablo 1.** Çalışma Grubu Betimsel İstatistikler

		<i>n</i>	%
Cinsiyet	Kız	105	50,2
	Erkek	104	49,8
Sınıf düzeyi	6. sınıf	108	51,7
	7. sınıf	101	48,3
Anne eğitim düzeyi	İlkokul	21	10
	Ortaokul	14	6,7
	Lise	58	27,8
	Üniversite	102	48,8
	Lisansüstü (yüksek lisans, doktora)	14	6,7
Baba eğitim düzeyi	İlkokul	14	6,7
	Ortaokul	13	6,2
	Lise	60	28,7
	Üniversite	95	45,5
	Lisansüstü (yüksek lisans, doktora)	27	12,9
<b>Toplam</b>		<b>209</b>	<b>100</b>

## Veri Toplama Araçları

Araştırmada “Demografik Bilgi Formu”, özel yetenekli çocukların mizah anlayışlarını belirlemek amacıyla “Çocuklar için Çok Boyutlu Mizah Anlayışı Ölçeği” empatik eğilimlerini ölçmek amacıyla ise “KA-Sİ Ergenler için Empatik Eğilim Ölçeği (KA-Sİ EEF)” kullanılmıştır.

### *Demografik Bilgi Formu*

Demografik bilgi formunda, cinsiyet, sınıf düzeyi anne- baba eğitim düzeyini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

### *Çok Boyutlu Mizah Anlayışı Ölçeği*

Ölçek Ho, Chan ve Chik tarafından 2012 yılında geliştirilmiş Akın ve Bilgin (2015) tarafından Türkçeye uyarlanması ve geçerlilik güvenirlik çalışması yapılmıştır. 17 maddeden oluşan ölçeğin faktör yükleri .54 ve .88 arasında değişmektedir. Bu araştırma için ölçeğin Cronbach’s Alpha değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamı için .89, alt boyutlara göre mizahı beğenme .82, mizah üretme .85, mizah yoluyla başa çıkma .91 olarak bulunmuştur. Ölçek alt boyutlara göre puanları ve toplam mizah anlayışı puanı vermektedir (Akın ve Bilgin, 2015).

### *KA-Sİ Ergenler için Empatik Eğilim Ölçeği*

Türk kültürüne özgü olan çocuk ve ergenlerin empatik eğilimlerini ölçme amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Ölçeğin geçerlilik güvenirlik çalışması sonucunda 3-5. sınıflar ile 6-12. sınıfların görünümü farklı olduğundan iki ayrı form olarak hazırlanmıştır. Ölçeğin ergen formunun 10 maddesi duygusal, 7 maddesi bilişsel empatiyi ölçmektedir. Ölçeğin faktör yükleri .47 ile .70 arasında değişkenlik göstermektedir. Bu araştırma için empatik eğilim ölçek maddelerinin Cronbach’s Alpha değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğin bütünü ve duygusal empati için .85, bilişsel empati için .79 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan puanlar arttıkça empatik eğilim artış göstermektedir (Kaya ve Siyez, 2010).

## Verilerin Analizi

Analizlere başlamadan önce veri seti düzenlenerek normallik testi yapılmıştır. Mizah anlayışı ölçeği ve empatik eğilim ölçeğinden elde edilen puanların dağılımının normalliği test edilmiştir. Normallik testinde betimsel istatistiklerden çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate alınmıştır. Sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

**Tablo 2.** Ölçeklerden Alınan Puanların Normallik Testi Sonuçları

	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maksimum</i>	<i>Ss</i>	<i>Ranj</i>	<i>Skewness</i> (Çarpıklık)	<i>Kurtosis</i> (Basıklık)
Mizah anlayışı	209	67,67	30	85	10,76	55	-.679	.381
Empatik eğilim	209	55,71	35	68	7,77	33	-.652	-.024

Tablo 2’de görüldüğü gibi ölçek puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri +1 ile -1 değerleri arasındadır. Çarpıklık ve basıklık değerleri +1 ile -1 değerleri arasında yer aldığından normal

dağılım gösteren ölçek puanlarının ilişki analizinde Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi .01 olarak kabul edilmiştir. Cinsiyet ve sınıf düzeyi bağımsız değişkenleri normal dağılım gösterdiğinden mizah anlayışı ve empatik eğilim puanlarına göre analizinde Bağımsız Örneklem T-Testi, anne-baba eğitim düzeyi bağımsız değişkenleri normal dağılım göstermediğinden Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır.

### Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişki ve bazı demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığına dair bulgular sunulmuştur.

#### Mizah Anlayışı ile Empatik Eğilim Arasındaki İlişkiyi Gösteren Bulgular

Mizah anlayışı becerisi ve empatik eğilim becerisi arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson korelasyon testine yönelik bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

**Tablo 3.** Mizah Anlayışı ile Empatik Eğilim Becerisi Arasındaki İlişkiyi Gösteren Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

		Mizah anlayışı toplam	Mizah üretme	Mizah yoluyla başa çıkma	Mizahı beğenme
Empatik Eğilim	r	0,356	0,210	0,269	0,391
	p	.000	.002	.000	.000
Bilişsel Empati	r	0,337	0,350	0,180	0,276
	p	.000	.000	.009	.000
Duygusal Empati	r	0,284	0,069	0,263	0,373
	p	.000	.322	.000	.000

Korelasyon katsayıları 0,10-0,29 arasında düşük ilişki, 0,30-0,49 arasında orta düzeyde ilişki, 0,50-1,00 arasında ise güçlü ilişki olarak yorumlanmaktadır (Cohen, 1988, 1992; Field, 2009; Green ve Salkind 2014). Buna göre özel yetenekli öğrencilerin empatik eğilim becerisi ile mizahı beğenme ve mizah anlayışı becerisi arasında orta düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur ( $p < .01$ ,  $r = 0,391$ ,  $r = 0,356$ ). Özel yetenekli öğrencilerin empatik eğilimleri ile mizah üretme ve mizah yoluyla başa çıkma becerisi arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $p < .01$ ,  $r = 0,210$ ,  $r = 0,269$ ). Öğrencilerin bilişsel empati puanları ile mizah üretme ve mizah anlayışı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif orta düzeyde ilişki vardır ( $p < .01$ ,  $r = 0,337$ ,  $r = 0,350$ ). Özel yetenekli öğrencilerin bilişsel empati becerisi ile mizah yoluyla başa çıkma ve mizahı beğenme becerisi arasında düşük düzeyde pozitif anlamlı ilişki olduğu söylenebilir ( $p < .01$ ,  $r = 0,180$ ,  $r = 0,276$ ). Öğrencilerin duygusal empati becerisi ile mizah anlayışı ve mizah yoluyla başa çıkma becerisi arasında istatistiksel olarak anlamlı orta düzeyde pozitif ilişki vardır ( $p < .01$ ,  $r = 0,284$ ,  $r = 0,263$ ). Özel yetenekli öğrencilerin duygusal empati becerisi ile mizahı beğenme becerisi arasında pozitif orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $p < .01$ ,  $r = 0,373$ ).

## Mizah Anlayışı Becerisinin Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Analiz Bulguları

### Cinsiyete Yönelik Bulgular

Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin mizah anlayışı düzeyleri ve ölçeğin alt boyutları olan mizah yoluyla başa çıkma, mizah üretme, mizahı beğenme ölçek puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

**Tablo 4.** Mizah Anlayışı Puanlarının Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

	<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Mizah üretme	Kız	105	22,77	5,02	207	-0,847	.398
	Erkek	104	23,33	4,61			
Mizah beğenme	Kız	105	27,13	3,49	207	0,902	.368
	Erkek	104	26,70	3,41			
Mizah yoluyla başa çıkma	Kız	105	17,71	5,50	207	0,029	.977
	Erkek	104	17,69	5,43			
Mizah anlayışı toplam	Kız	105	67,61	10,87	207	-0,075	.940
	Erkek	104	67,73	10,70			

Tablo 4'e göre, öğrencilerin mizah yoluyla başa çıkma, mizah üretme, mizahı beğenme alt boyutları ve mizah anlayış puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>.05$ ).

### Sınıf Düzeyine Yönelik Bulgular

Araştırmada özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin mizah anlayışı düzeylerinin sınıf düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

**Tablo 5.** Mizah Anlayışı Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

	<i>Sınıf düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Eta kare</i>
Mizah üretme	6. sınıf	108	22,00	5,177	207	-3,368	.001	0,051
	7. sınıf	101	24,17	4,145				
Mizah beğenme	6. sınıf	108	26,54	3,672	207	-1,618	.107	0,012
	7. sınıf	101	27,31	3,174				
Mizah yoluyla başa çıkma	6. sınıf	108	16,85	5,308	207	-2,357	.019	0,026
	7. sınıf	101	18,61	5,495				
Mizah anlayışı toplam	6. sınıf	108	65,39	10,891	207	-3,233	.001	0,048
	7. sınıf	101	70,10	10,119				

Tablo 5'e göre, öğrencilerin mizahı beğenme puanları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>.05$ ). Mizah üretme, mizah yoluyla başa çıkma puanları ve mizah anlayışı puanları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte olup bu farkın 7. sınıf öğrencilerin lehine yüksek olduğu görülmektedir ( $p<.05$ ). Etki büyüklüğünün ölçümünde eta kare değerinden yararlanılmıştır. Eta kare değerinin .01 - .06 arasında küçük, .06 ve üstü ise orta, .14 ve üstü ise geniş etki anlamına gelmektedir (Cohen, 1988). Yapılan etki büyüklüğü analizi sonucunda eta kare değerleri hesaplanmış olup, sınıf düzeyinin mizah üretme, mizah yoluyla başa çıkma, mizah anlayışı üzerinde küçük düzeyde bir etkisi olduğu söylenebilir.



### *Anne Eğitim Düzeyine Yönelik Bulgular*

Araştırmada özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin mizah anlayışı düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

**Tablo 6.** Mizah Anlayışı Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	<i>Anne eğitim düzeyi</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ortalaması</i>	<i>Sd</i>	<i>Kaykare</i>	<i>p</i>
Mizahı beğenme	İlkokul	21	111,90	4	2,151	.708
	Ortaokul	14	92,89			
	Lise	58	101,56			
	Üniversite	102	104,94			
	Lisansüstü (yl, doktora)	14	121,46			
Mizah yoluyla başa çıkma	İlkokul	21	102,02	4	3,681	.451
	Ortaokul	14	90,61			
	Lise	58	104,99			
	Üniversite	102	103,89			
	Lisansüstü (yl, doktora)	14	131,96			
Mizah üretme	İlkokul	21	83,52	4	3,766	.439
	Ortaokul	14	121,11			
	Lise	58	106,13			
	Üniversite	102	106,07			
	Lisansüstü (yl, doktora)	14	108,64			
Mizah anlayışı toplam	İlkokul	21	95,93	4	2,078	.721
	Ortaokul	14	98,00			
	Lise	58	104,59			
	Üniversite	102	105,43			
	Lisansüstü (yl, doktora)	14	124,18			

Tablo 6'ya göre, öğrencilerin mizah yoluyla başa çıkma, mizah üretme, mizahı beğenme alt boyutları ve mizah anlayış puanları anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılaşmamaktadır ( $p>.05$ ).

### *Baba Eğitim Düzeyine Yönelik Bulgular*

Araştırmada öğrencilerinin mizah anlayışı düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

**Tablo 7.** Mizah Anlayışı Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	<i>Baba eğitim düzeyi</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ortalaması</i>	<i>Sd</i>	<i>Kaykare</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Mizahı beğenme	İlkokul	14	89,64	4	1,807	.771	---
	Ortaokul	13	97,81				
	Lise	60	102,22				
	Üniversite	95	108,61				
	Lisansüstü (yl, doktora)	27	109,93				
Mizah yoluyla başa çıkma	İlkokul	14	58,07	4	12,622	.013	üniversite>ilkokul lise>ilkokul
	Ortaokul	13	78,77				
	Lise	60	110,46				
	Üniversite	95	109,25				
	Lisansüstü (yl, doktora)	27	114,89				
Mizah üretme	İlkokul	14	52,32	4	15,233	.004	lisansüstü>ilkokul üniversite>ilkokul lise>ilkokul
	Ortaokul	13	78,50				
	Lise	60	108,03				
	Üniversite	95	111,67				
	Lisansüstü (yl, doktora)	27	114,87				
Mizah anlayışı toplam	İlkokul	14	56,50	4	13,987	.007	lisansüstü>ilkokul üniversite>ilkokul lise>ilkokul
	Ortaokul	13	75,54				
	Lise	60	108,73				
	Üniversite	95	111,05				
	Lisansüstü (yl, doktora)	27	114,76				

Tablo 7'ye göre, öğrencilerin mizah yoluyla başa çıkma, mizah üretme alt boyut puanları ve mizah anlayış puanları baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir ( $p < .05$ ). Farkın kaynağını bulmak üzere Bonferroni uyarlaması sonrasında  $p < .005$  düzeyinde Mann Whitney U Testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Farklılığın ilkökul-lisansüstü, ilkökul-lise, ilkökul-üniversite gruplarının sıra ortalamalarının birbirinden farklılaşmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir ( $p < .005$ ). Yani baba eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin mizah yoluyla başa çıkma, mizah üretme ve mizah anlayış puanlarının arttığı söylenebilir.

### Empatik Eğilim Becerisinin Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Analiz Bulguları

#### *Cinsiyete Yönelik Bulgular*

Araştırmada özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ve ölçeğin alt boyutları olan bilişsel empati, duygusal empati puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar Tablo 8'de verilmiştir.

**Tablo 8.** Empatik Eğilim Puanlarının Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

	<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>Eta kare</i>
Duygusal empati	Kız	105	33,26	5,03	207	2,211	.028	0,023
	Erkek	104	31,59	5,81				
Bilişsel empati	Kız	105	24,10	3,04	207	3,423	.001	0,054
	Erkek	104	22,45	3,88				
Empatik eğilim	Kız	105	57,37	6,75	207	3,153	.002	0,046
	Erkek	104	54,04	8,38				

Tablo 8'e göre öğrencilerin bilişsel empati, duygusal empati ve empatik eğilim puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte olup bu farkın kızlar lehine yüksek olduğu görülmektedir ( $p < .05$ ). Etki büyüklüğü analizi sonucuna göre cinsiyetin duygusal empati, bilişsel empati ve empatik eğilim puanları üzerinde etkisi küçük olarak kabul edilmektedir (Cohen, 1988).

#### *Sınıf Düzeyine Yönelik Bulgular*

Araştırmada özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin sınıf düzeyine göre karşılaştırılması yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 9'da verilmiştir.

**Tablo 9.** Empatik Eğilim Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

	<i>Sınıf düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Ss</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Duygusal empati	6. sınıf	108	32,18	5,93	207	-.678	.498
	7. sınıf	101	32,70	5,02			
Bilişsel empati	6. sınıf	108	23,06	3,75	207	-.909	.364
	7. sınıf	101	23,51	3,37			
Empatik eğilim	6. sınıf	108	55,25	8,19	207	-.899	.370
	7. sınıf	101	56,21	7,29			

Tablo 9'a göre, öğrencilerin bilişsel empati, duygusal empati puanları ve empatik eğilim puanları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>.05$ ).

#### *Anne Eğitim Düzeyine Yönelik Bulgular*

Araştırmada özel yetenekli öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

**Tablo 10.** Empatik Eğilim Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	<i>Anne eğitim düzeyi</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ortalaması</i>	<i>Sd</i>	<i>Kaykare</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Bilişsel empati	İlkokul	21	105,86				
	Ortaokul	14	77,18				
	Lise	58	113,21	4	7,772	.100	---
	Üniversite	102	100,13				
	Lisansüstü (yl, doktora)	14	133,04				
Duygusal empati	İlkokul	21	119,26				
	Ortaokul	14	71,93				
	Lise	58	113,75	4	8,379	.079	---
	Üniversite	102	99,49				
	Lisansüstü (yl, doktora)	14	120,57				
Empatik eğilim	İlkokul	21	115,12				
	Ortaokul	14	68,93				
	Lise	58	115,64	4	10,869	.028	lisansüstü>ortaokul
	Üniversite	102	98,46				
	Lisansüstü (yl, doktora)	14	129,46				

Tablo 10'a göre, öğrencilerin bilişsel empati, duygusal empati alt boyutları anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>.05$ ). Empatik eğilim puanları anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermektedir ( $p<.05$ ). Farkın kaynağını tespit etmek için Bonferroni uyarlaması sonrasında  $p<.005$  düzeyinde ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Ortaokul-lisansüstü grupları arasında anlamlı farklılığın olduğu ve farkın lisansüstü lehine olduğu görülmüştür ( $p<.005$ ). Yani anne eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin empatik eğilim puanları da yüksektir.

#### *Baba Eğitim Düzeyine Yönelik Bulgular*

Araştırmada özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

**Tablo 11.** Empatik Eğilim Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

	<i>Baba eğitim düzeyi</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ortalaması</i>	<i>Sd</i>	<i>Kaykare</i>	<i>p</i>
Bilişsel empati	İlkokul	14	87,64			
	Ortaokul	13	84,88			
	Lise	60	112,65	4	9,281	.054
	Üniversite	95	98,44			
	Lisansüstü (yl, doktora)	27	129,78			
Duygusal empati	İlkokul	14	98,64			
	Ortaokul	13	98,54			
	Lise	60	114,49	4	2,268	.687
	Üniversite	95	100,72			
	Lisansüstü (yl, doktora)	27	105,39			
Empatik Eğilim	İlkokul	14	94,32			
	Ortaokul	13	90,77			
	Lise	60	114,60	4	4,894	.298
	Üniversite	95	98,81			
	Lisansüstü (yl, doktora)	27	117,85			

Tablo 11'e göre, özel yetenekli öğrencilerin bilişsel empati, duygusal empati alt boyutları ve empatik eğilim toplam puanları baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ( $p>.05$ ).

### **Tartışma, Sonuç ve Öneriler**

Araştırmanın birinci amacı özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları arttıkça empatik eğilim düzeylerinin de orta düzeyde arttığı söylenebilir. Birçok araştırma mizah ve empatinin sağlıklı kişiler arası ilişkilerle ilişkili olduğunu göstermiştir. Mizahı başarılı bir şekilde kullanmak ve takdir etmek, bir kişinin zihinsel olarak farklı bakış açılarına geçme yeteneğini içerir (Apter, 1982; Wyer ve Collins, 1992), bu da başka bir kişinin duygu ve düşüncelerini anlamada ve deneyimlemede yardımcı olabilir (aktaran Hampes, 2010). Buna göre mizah anlayışının bilişsel ve duygusal empati gerektirdiğini söyleyebiliriz. Bu araştırma sonucunda da mizah anlayışı ile bilişsel empati ve duygusal empati arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Alanyazın incelendiğinde mizah tarzları ile empati arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar mevcuttur. Martin ve Dutzac (2004) mizah stilleri ile empati arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Kendini geliştiren mizahın empatik tepkilerin alınması ve verilmesi ile pozitif, agresif mizahın empatik tepkilerin verilmesi ve alınması ile negatif ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde Wu vd. (2016), olumlu mizah tarzları (katılımcı ve kendini geliştiren mizah) ile empati arasında pozitif ilişki; agresif mizah tarzı ile empati arasında negatif ilişki olduğuna ulaşmıştır. Daha fazla empati kuran birey olumlu mizah tarzlarını kullanma eğilimindeyken, daha az empati kuran kişi agresif mizah tarzını kullanma eğilimindedir. Halfpenny ve James (2020) 9-11 yaşları arasındaki öğrencilerin mizah tarzları ile empati arasındaki ilişkiyi araştırdığı araştırmasında; kendini geliştirici mizahın bilişsel empati, duygusal empati ve sempati ile anlamlı ve pozitif ilişkili olduğunu, katılımcı mizahın özellikle bilişsel empati ile pozitif ilişkili olduğunu, agresif mizahın duygusal empati ve sempati ile negatif ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, kendini geliştirici mizahı kullanan çocukların, bir başkasının bakış açısını (bilişsel empati) kavramsallaştırabildiğini, duygusal durumunu anlayabildiğini (duygusal empati) ve onlara sempati duyduğunu göstermektedir. Kişilerarası gelişim yoluyla, empatik yetenekler ve kendini geliştiren mizah kullanımı birlikte ortaya çıkabilir. Zorlukların üstesinden gelmek için kendini geliştiren mizahı kullanmayı öğrenen çocuklar, başkalarının duygusal sıkıntılarını hafifletmek için bu becerileri sempatik eyleme aktarabilirler. Araştırma sonuçları olumlu mizah ya da olumsuz mizah tarzı eğilimin empati ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Özel yeteneklilerle mizah konulu yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında Holt ve Willard-Holt (1995) özel yetenekli öğrencilerin bulunduğu sınıf ortamında mizahın öğretmenler tarafından takdir edilmesinin, öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimine ve yaşanan problemlere uygun çözüm getirmelerine olumlu katkı sağladığını belirtmiştir. Klavir ve Gorodetsky (2001) özel yetenekli

çocukların akranlarına göre günlük yaşamdaki problemleri çözmede mizahı kullanmada daha başarılı olduğunu ifade etmiştir. Martin, Puhlik-Doris, Larsen, Gray ve Weir (2003), özel yetenekli bireylerin başkalarıyla iletişimde mizahı kullanmayı tercih ettiğini ve katılımcı mizah türüne sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmanın ikinci amacı, mizah anlayışlarını çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Araştırmalar, kız ve erkeklerin mizahı anlama konusunda eşit derecede yetenekli olduğunu ve mizah duygusu öz bildirim ölçeklerinde kendilerini benzer şekilde değerlendirdiğini gösterse de genel olarak ebeveynler ve öğretmenler erkekleri kızlardan daha yüksek bir mizah anlayışına sahip olarak değerlendirmektedir (Bergen, 1998, 2003'ten aktaran Bergen, 2009). McGhee'nin (1976) araştırması, erkeklerin ev dışı ortamlarda mizahı başlatma ve yanıt verme olasılığının kızlardan daha fazla olduğunu göstermiştir. Canzler (1980) de araştırmasında mizahın tüm biçimlerinde, erkeklerin başlatan ve kızların yanıt veren olduğunu, kızlar erkeklerin şakalarına gülmeye istekliken erkekler kızların komik olma girişimlerine cevap vermediği sonucuna ulaşmıştır. Lyon (2006) bu durumu erkek çocukların bir izleyici kitlesi karşısında daha rahat davranması bu durumunda ebeveyn ve öğretmenlerin kızlardan daha çok erkeklerden mizah beklemelerine yol açabileceği olarak açıklamıştır. Toplumumuzda kızlar toplum tarafından yüklenen cinsiyet rolleri ve kalıplar sebebiyle çekingen olurken, erkekler kendilerini daha rahat ifade etmektedir (Saltuk, 2006). Ziv ve Gadish (1990) araştırmasında özel yetenekli ergen kızların erkeklere göre sosyal onay ihtiyacının daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Bu durum da kızların mizah konusunda çekingen olmasını açıklayabilmektedir. Shade (1991) özel yetenekli olan ve olmayan öğrencilerin spontane neşe tepkilerini ve sözel mizah anlayışlarını karşılaştırdığı araştırmasında özel yetenekli öğrencilerin mizahı yansıtma (spontane neşe tepkisi) ve mizahı anlama puanları özel yetenekli olmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunurken, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Ulus vd.'nin (2019) araştırmasında olduğu gibi bu çalışmada da cinsiyetin özel yeteneklilerin mizah anlayışlarında farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonucu özel yetenekli kız ve erkek öğrencilerin mizah konusunda benzer zekâ özelliklerini gösterdiklerini, değişen gelişen dünya düzeninde kız çocuklarının yüklenen toplumsal rollerden daha az etkilendiklerini ve kendini rahat hissettiği arkadaş, okul ortamında mizahı sosyal iletişim aracı olarak kullanabileceği anlamı taşıdığı söylenebilir. Araştırmamızda özel yetenekli öğrenciler bilim ve sanat merkezlerine devam etmekte olduğundan buldukları ortam mizah sergilemeleri için oldukça uygun olarak sayılabilir.

Mizah bebeklik döneminde başlamakta çocukluktan yetişkinliğe doğru mizah anlayışı değişkenlik göstermektedir. McGhee (1979), Piaget'in gelişim teorisine dayanan mizah gelişiminin dört aşamasını önermektedir. McGhee'nin teorisine göre, çocukta mizah ikinci yılın sonlarında hayal kurma kapasitesi geliştiğinde başlar. 1. aşamada (yaklaşık 18-24 aylık) bir çocuğun bir nesneyi, özelliklerinin

bilgisini açıkça gösterecek, ancak olağan kullanımına aykırı olacak şekilde şakacı bir şekilde manipüle ettiği gözlemlenebilir. 2. aşamanın (yaklaşık 2 ile 3 yaş) ayırt edici özelliği tek başına sözlü bir ifadenin uyumsuzluğu yaratması ve kahkahaya yol açmasıdır. 3. aşamada (2-7 yaş) kavramsal mizahın yeni boyutları ortaya çıkar. Mizah, dil aracılığıyla ifade edilen entelektüel oyuna benzetilmiştir. Küçük çocuklar, annenin palyaço burnu takması gibi görsel uyumsuzluklarla eğlenirken, daha büyük çocuklar kelimelerle oynamaktan zevk alır. Kelimelerin belirsiz anlamlara sahip olduğunun anlaşılması, yetişkin mizahına doğru ilk adım olan McGhee'nin mizah gelişiminin 4. aşamasının (7-11 yaş) başlangıcına işaret eder. Bu aşamadaki çocuklar kelime oyunlarının ve daha soyut mizahın diğer biçimlerinin anlamlarını anlayabilirler. Şakanın veya komik bir hikâyenin başlangıç, orta ve bitiş noktaları hakkında düşünürken akıl yürütme becerilerini ve tersine çevrilebilirliği kullanabilirler. İlkokul döneminde çocuklar şakaları algılamak için giderek daha fazla yorumlayıcı açıklamalar yapabilirler (aktaran Lyon, 2006; Southam, 2005). 11 yaşından itibaren kullanılan bilmeceler çocukların dil gelişimini yansıtmakta ve mizah becerilerinin geliştiğini göstermektedir. Kurama göre bilişsel gelişimle birlikte dil gelişimi de ilerlediğinden çocukların mizahı takdir etme ve mizah üretme becerilerinde gelişme olmaktadır. Yalçın vd. (2021) özel yetenekli çocukların yaşı büyüdükçe mizah yapma düzeyinde artış olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmanın sonucu da paralellik göstermekte olup özel yetenekli öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça mizah anlayışları da gelişmektedir. Bu sonuç Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına dayanan McGhee'nin (1976) teorisini desteklemektedir.

Bireyler çocukluk döneminden itibaren anne, babalarından ve onlara bakan kişilerin davranışlarından dönütler alarak, toplum tarafından doğru olarak kabul edilen davranışları sergilemeyi öğrenmektedir (Maccoby, 2002). Yapılan araştırmalar ebeveyn eğitiminin çocukların davranışlarında ve başarılarında etkili olduğunu ortaya koyarken, özellikle anne eğitiminin çocukların bilişsel ve davranışsal sonuçları üzerinde doğrudan etkiye sahip olduğunu ve zihinsel olarak uyarıcı bir ev ortamı aracılığıyla dolaylı bir etkiye sahip olduğunu bulmuşlardır (Corwyn ve Bradley, 2002'den aktaran Davis-Kean, 2005). Bu araştırmada baba eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin mizah anlayış puanları artış göstermiştir. Bu sonuç çocukların davranışları öğrenmede ebeveynlerin önemli rol oynadığı bilgisini doğrular niteliktedir. Öte yandan özel yetenekli çocukların algılarının ve davranışlarının oluşmasında ebeveynlerin yanı sıra akranları ile ilişkileri, kitle iletişim araçları, katıldıkları sosyal ortamlar da etkili olabilmektedir. Ulus vd. (2019) anne eğitim düzeyinin özel yetenekli çocukların mizah anlayışları açısından değişiklik yaratmadığını bulmuştur. Bu araştırmanın sonucu Ulus vd. (2019) araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmanın üçüncü amacı; empatik eğilimleri çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırma sonucunda özel yetenekli kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre empatik eğilimlerinin daha yüksek seviyede olduğu söylenebilir. Alanyazında bu bulguyu destekleyen özel yetenekli kız

çocukların erkek çocuklara göre empatik becerilerinin daha yüksek olduğunu tespit eden araştırmalar mevcuttur (İşitmez, 2020; Kuru, 2017; Özbaş, 2010; Yıldız, 2019). Bu durum ebeveynlerin erkek çocuklarını duygularını gizlemeye, kız çocuklarını duygularını ifade etmeye yatkın yetiştirmesi ve toplum tarafından da bu rollerin kabul görmesi kız çocuklarının empati becerisinin gelişmesine katkı sağladığı söylenebilir. Araştırmacılara göre empati becerisinin cinsiyete göre farklılık göstermesinin nedenleri sosyal roller, yetiştirilme tarzı ve yapısal özelliklerdir (Özbaş, 2010). Yapılan araştırmalar kız çocuklarının daha çok psikolojik yardım etme, erkek çocuklarının ise daha çok fiziksel yardım etme davranışını göstermeye yatkın olduğu ifade ederken kız ve erkek çocuklardaki empatik davranışlarındaki farklılıkları ortaya koymuştur (Shapiro, 2017).

Özel yetenekli öğrencilerin empatik eğilim puanları sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark göstermemektedir ( $p>.05$ ). Örneklem grubundaki öğrencilerin sınıf düzeyleri arasındaki fark azdır. Empatik eğilim becerisinin gelişmesi daha geniş zaman dilimleri içerisinde olabilir. 4. ve 5. sınıf özel yetenekli öğrencilerden oluşan Özbaş'ın (2010) araştırma sonucu da bu araştırma sonucunu desteklemektedir.

Araştırma sonucunda baba eğitim düzeyine göre empatik eğilim puanları anlamlı farklılık göstermemekte olup Kuru'nun (2017) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu araştırmada öğrencilerin empatik eğilim puanları anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılaşmakta olup, bu farkın lisansüstü değişkeni lehine olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde anne eğitim düzeyi arttıkça özel yetenekli öğrencilerin empatik eğilimlerinin olumlu yönde artış gösterdiği araştırma sonuçları mevcuttur (Kök ve Demiralp, 2018; Kuru, 2017). Bu durumun sebebi eğitim düzeyi yükseldikçe annelerin çeşitli eğitim programlarına daha sık katılmaları, bilinçlenen annelerin çocuklarını yetiştirirken empati becerilerini kullanması ve aktarması ile açıklanabilir.

Özel yetenekli öğrencilerin mizah anlayışları ve empatik eğilim düzeylerinin incelendiği bu çalışma 6. ve 7. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Farklı sınıf seviyelerindeki ve gelişim dönemlerindeki özel yetenekli öğrencilerin mizah düzeylerinin karşılaştırıldığı bir araştırma tekrar yapılabilir. Ergenlik dönemindeki özel yetenekli çocukların mizah tarzları ve ile empati becerisi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma yapılabilir. Ergenlik, akran ilişkilerinin öne çıktığı bir dönem olduğundan, mizah bu tür ilişkilerde önemli rol oynar. Mizahın en çok takdir edildiği ve mizahi yayınların okunduğu çağ ergenlik dönemidir (Ziv ve Gadish, 1990). Özel yetenekli çocuklarla mizah konulu nitel bir çalışma gerçekleştirilebilir. Böylece hangi durum ve olayları mizahi olarak algıladıkları tespit edilebilir. Özel yetenekli öğrencilerde mizah üretme yeteneği ile yaratıcılık ileride yapılacak araştırmanın konusu olabilir.

### Kaynaklar

- Akarsu, Ö. & Mutlu, B. (2017). Üstün yetenekli çocukları anlamak: Çocukların sosyal ve duygusal sorunları. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 112-116.
- Akın, A. & Bilgin, O. (2015). Çocuklar için çok boyutlu mizah anlayışı ölçeğinin Türkçe formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of International Social Research*, 8(37), 684-688.
- Akkan, H. (2012). *Üstün zekâlı 6-8. sınıf öğrencilerinin iki farklı akademik ortamdaki sosyometrik statülerine göre empatik eğilimleri, yaşam doyumları ve aile yaşantıları*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arnold, J., Patterson, F., Silvester, J., Robertson, I., Cooper, C. & Burnes, B. (2005). *Work psychology: Understanding human behavior in the workplace* (4. b.). Harlow, United Kingdom: Pearson Education.
- Arslan, D. (2018). *Ortaokul öğrencilerinde ASİS ile ölçülen zekâ ve mizah üretme yeteneği ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bergen, D. (2009). Gifted children's humor preferences, sense of humor, and comprehension of riddles. *Humor*, 22(4), 419-436. <https://doi.org/10.1515/HUMR.2009.024>
- Canzler, L. (1980). Humor and the primary child. <https://eric.ed.gov/?id=ED191583> sayfasından erişilmiştir.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. b.). New Jersey: LEA Publishers.
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological Bulletin*, 112(1), 155-159.
- Davis-Kean, P. E. (2005). The influence of parent education and family income on child achievement: the indirect role of parental expectations and the home environment. *Journal of Family Psychology*, 19(2), 294-304. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.19.2.294>
- Demir, S. & Konik, A. (2021). Examining the relationship between the sense of humor and the social exclusion perceived by gifted and talented students. *Shanlax International Journal of Education*, 9(2), 60-67.
- DeWied, M., Goudena, P. P. & Matthys, W. (2005). Empathy in boys with disruptive behavior disorders. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46, 867-880. <https://doi.org/10.1111/j.14697610.2004.00389.x>
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri yaklaşım, yöntem ve teknikler* (6. b.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fern, T. L. (1991). Identifying the gifted child humorist. *Roeper Review*, 14(1), 30-34. <https://doi.org/10.1080/02783199109553378>
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3. b.). London: Sage Publications.



- Fogel, A., Dickson, K. L., Hsu, H. C., Messinger, D., Nelson-Goens, G. C. & Nwokah, E. (1997). Communication of smiling and laughter in mother-infant play: Research on emotion from a dynamic systems perspective. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1997, 5-24. <https://doi.org/10.1002/cd.23219977702>
- Frew, E. (2006). The humor tourist: A conceptualization. *Journal of Business Research*, 59, 643-646. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2006.01.004>
- Green, S. B. & Salkind, N. J. (2014). *Using SPSS for Windows and Macintosh: Analyzing and understanding data* (7. b.). New Jersey: Pearson.
- Greengross, G. & Miller, G. (2011). Humor ability reveals intelligence, predicts mating success, and is higher in males. *Intelligence*, 39(4), 188-192. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2011.03.006>
- Halfpenny, C. C. & James, L. A. (2020). Humor styles and empathy in junior-school children. *Europe's Journal of Psychology*, 16(1), 148-166. <https://doi.org/10.5964/ejop.v16i1.1934>
- Hampes, W. P. (2010). The relation between humor styles and empathy. *Europe's Journal of Psychology*, 6(3), 34-45. <https://doi.org/10.5964/ejop.v6i3.207>
- Holt, D. G. & Willard-Holt, C. (1995). An exploration of the relationship between humor and giftedness in students. *International Journal of Humor Research*, 8(3), 257-271. <https://doi.org/10.1515/humr.1995.8.3.257>
- Holt, D. G. (1996). Positively humorous: Teaching gifted middle school students to use positive humor to cope with stress. *Gifted Child Today*, 19(1), 18-39. <https://doi.org/10.1177/107621759601900108>
- Hurren, B. L. (2006). The effects of principals' humor on teachers' job satisfaction. *Educational Studies*, 32(4), 373-385. <https://doi.org/10.1080/03055690600850321>
- İşitmez, O. (2020). *Üstün yetenekli çocuklarda duygusal zeka, empati ve problem çözme becerisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. & Siyez, D. M. (2010). KA-Sİ çocuk ve ergenler için empatik eğilim ölçeği: geliştirilmesi geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 110-125. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Kellner, R. & Benedek, M. (2016). The role of creative potential of intelligence for humor production. *Psychology of Aesthetics, Creativity and the Arts*, 11(1), 52-59. <https://doi.org/10.1037/aca0000065>
- Klavir, R. & Gorodetsky, M. (2001). The processing of analogous problems in the verbal and visual-humorous (cartoons) modalities by gifted/average children. *Gifted Child Quarterly*, 45(3), 205-215. <https://doi.org/10.1177/001698620104500305>

- Kök, M. & Demiralp, C. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin bazı demografik değişkenlere göre empatik becerilerinin incelenmesi. *TURAN: Stratejik Arastirmalar Merkezi*, 10(38), 222-230. <https://www.proquest.com/> sayfasından erişilmiştir.
- Kuru, A. (2017). *Ön ergenlik dönemindeki üstün zekâlı gençlerin empati algısının benlik saygısına etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Long, D. L. & Graesser, A. C. (1988). Wit and humor in discourse processing. *Discourse Processes*, 11(1), 35-60. <https://doi.org/10.1080/01638538809544690>
- Lyon, C. (2006). Humour and the young child: A review of the research literature. *Television*, 19, 4-9.
- Maccoby, E. (2002). Parenting effects: Issues and controverties. J. G. Borkowski, L. S. Ramey & M. Bristol-Power (Ed.), *Parenting and the child's world: Influences on academic, intellectual and social-emotional development* içinde (s. 35-46). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Martin, R. A. & Dutrizac, G. (2004). *Humor styles, social skills, and quality of interactions with close others: A prospective daily diary study*. Annual Conference of the International Society for Humor Studies'de sunulmuş bildiri, Dijon, France.
- Martin, R. A., Puhlik-Doris, P., Larsen, G., Gray, J. & Weir, K. (2003). Individual differences in uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the Humor Styles Questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 37(1), 48-75. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00534-2](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00534-2)
- McGhee, P. E. (1976). Sex differences in children's humor. *Journal of Communication*, 26(3), 176-189. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1976.tb01922.x>
- Meyer, J. C. (2000). Humor as a double-edged sword: Four functions of humor in communication. *Communication Theory*, 10(3), 310-331. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2000.tb00194.x>
- Morreall, J. (1991). Humor and work. *Humor—International Journal of Humor Research*, 4(3-4), 359-374. <https://doi.org/10.1515/humr.1991.4.3-4.359>
- Nilsen, D. L. F. & Nilsen, A. P. (1987). Parenting creative children: The role and evolution of humor. *The Creative Child and Adult Quarterly*, 12(1), 53-61. <https://psycnet.apa.org/> sayfasından erişilmiştir.
- Oğurlu, Ö. & Yaman, Y. (2010). Üstün zekâlı/yetenekli çocuklar ve iletişim. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(28), 213-223.
- Özbaş, E. (2010). *Üstün ve normal zekâ düzeyine sahip 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ebeveyn kabul ret düzeylerini algılayışlarıyla empati düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Perrone-McGovern, K. M., Oliveira-Silva, P., Simon-Dack, S., Lefdahl-Davis, E., Adams, D., McConnell, J. & Gonçalves, Ó. F. (2014). Effects of empathy and conflict resolution strategies on psychophysiological arousal and satisfaction in romantic relationships. *Applied Psychophysiology and Biofeedback*, 39, 19-25. <https://doi.org/10.1007/s10484-013-9237-2>
- Pinderhughes, E. E. & Zigler, E. (1985). Cognitive and motivational determinants of children's humor responses. *Journal of Research in Personality*, 19(2), 185-196. [https://doi.org/10.1016/0092-6566\(85\)90027-3](https://doi.org/10.1016/0092-6566(85)90027-3)
- Pierson, E. E., Kilmer, L. M., Rothlisberg, B. A. & McIntosh, D. E. (2012). Use of brief intelligence tests in the identification of giftedness. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 30(1), 10-24. <https://doi.org/10.1177/0734282911428193>
- Romero, E. J. & Cruthirds, K. W. (2006). The use of humor in the workplace. *Academy of Management Perspectives*, 20(2), 58-69. <https://doi.org/10.5465/amp.2006.20591005>
- Saltuk, S. (2006). *Üniversite öğrencilerinin mizah tarzları*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Shapiro, L. E. (2017). *Yüksek EQ'lu bir çocuk yetiştirmek anne babalar için duygusal zekâ rehberi* (Ü. Kartal, Çev.) İstanbul: Varlık Yayınları.
- Scheel, T. (2017). Definitions, theories, and measurement of humor. T. Scheel & C. Gockel (Ed.), *Humor at work in teams, leadership, negotiations, learning and health* içinde (s. 9-29). Switzerland: Springer International Publishing.
- Shade, R. (1991). Verbal humor in gifted students and students in the general population: A comparison of spontaneous mirth and comprehension. *Journal for the Education of the Gifted*, 14(2), 134-150. <https://doi.org/10.1177/0162353291014002>
- Southam, M. (2005). Humor development: An important cognitive and social skill in the growing child. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 25(1-2), 105-117. [https://doi.org/10.1080/T006v25n01\\_07](https://doi.org/10.1080/T006v25n01_07)
- Sroufe, L. A. & Wunsch, J. P. (1972). The development of laughter in the first year of life. *Child Development*, 43, 1326-1344. <https://doi.org/10.2307/1127519>
- Titrek, O. (2016). *IQ'dan EQ'ya: Duyguları zekice yönetme* (5. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Türk Dil Kurumu. (2023). Mizah. *Güncel Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Ulus, L., Yaman, Y. & Yalçıntaş-Sezgin, E. (2019). Üstün yetenekli çocukların mizah anlayışları. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 9(1), 61-78.
- Weisfeld, G. E. (1993). The adaptive value of humor and laughter. *Ethology and Sociobiology*, 14(2), 141-169. [https://doi.org/10.1016/0162-3095\(93\)90012-7](https://doi.org/10.1016/0162-3095(93)90012-7)

- Wu, C., Lin, H. & Chen, H. (2016). Gender differences in humor styles of young adolescents: Empathy as a mediator. *Personality and Individual Differences*, 99, 139-143. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.05.018>
- Yalçın, H., Obalı, İ. & Öztüren, A. (2021). Özel yetenekli çocukların mizah duyguları ve arkadaşlık ilişkileri. *KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 119-134.
- Yıldız, M. Ş. (2019). *Özel yetenekli ve normal gelişim gösteren ilkokul (2-4. sınıf) öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ziv, A. (1983). The influence of humorous atmosphere on divergent thinking. *Contemporary Educational Psychology*, 8(1), 68-75. [https://doi.org/10.1016/0361-476X\(83\)90035-8](https://doi.org/10.1016/0361-476X(83)90035-8)
- Ziv, A. (1990). Humor and giftedness. *Gifted International*, 6(2), 42-51. <https://dx.doi.org/10.1080/15332276.1990.11672733>
- Ziv, A. & Gadish, O. (1990). Humor and giftedness. *Journal for Education of the Gifted*, 13(4), 332-345. <https://doi.org/10.1177/016235329001300404>
- Ziv, A. (2010). The social function of humor in interpersonal relationships. *Society*, 47, 11-18. <https://doi.org/10.1007/s12115-009-9283-9>
- Zoll, C. & Enz, S. (2005). A questionnaire to assess affective and cognitive empathy in children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, 15, 165-174. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bvb:473-opus-2359> sayfasından erişilmiştir.

### Extended Summary

Humor is a universal experience that occurs frequently across all cultures worldwide (Frew, 2006). The multidimensional concept of humor is considered to lack an entirely satisfactory and comprehensive definition (Scheel, 2017). This multidimensional understanding of humor comprises sub-dimensions including humor production, humor recognition, humor perception, and humor response (Shade, 1991). Numerous theories attempt to explain humor. Among these theories, the most widely accepted incongruity theory associates humor with cognitive skills and intelligence (Arslan, 2018). Research findings demonstrate that cognitive intelligence positively correlates with humor (Arslan, 2018; Greengross and Miller, 2011; Kellner and Benedek, 2016; Pinderhughes and Zigler, 1985; Southam, 2005).

Morreall (1991) stated that as soon as people start to think humorously, they start to think creatively, and funny ideas can take place wherever there are new ideas, and the concept of humor, which includes enjoying dissonance, supports both passive and active mental flexibility types. Moreover, he claimed that humor allows one to experience novelty, uncertainty, failure without sadness, encourages creative problem solving and risk-taking, and allows one to take innovative actions

(Morreall, 1991). In addition, Morreall (1991) explains that creative individuals generally have a better-than-average sense of humor. The humor characteristics of gifted children is one of the characteristic listed by many sources (cited in Holt and Willard-Holt, 1995).

Gifted children frequently employ humor in their daily lives. They possess the ability to assess various social and ethical issues from a humorous perspective (Ulus, Yaman, and Yalçıntaş-Sezgin, 2019; Ziv, 1990). Gifted children can cultivate an appreciation for and create humor that revolves around more abstract and intricate forms compared to their peers (Fern, 1991). The appropriate use of humor relies on how effectively the humorist connects with, comprehends, and empathizes with the audience (Halfpenny and James, 2020). Regarding gifted children, it is commonly stated that they can comprehend the perspectives and emotional states of others, as well as share in others' emotions (Lovecky, 1993; cited in Oğurlu and Yaman, 2010). Silverman (1993) proposed that gifted children possess a heightened level of moral sensitivity and are attuned to others' feelings and global issues (cited in Özbaş, 2010).

The perception of humor and empathy as desirable interpersonal traits that support a variety of social functions throughout life is positive and favorable. Studies have looked at the connection between humor and friendship, empathy, and traits like emotional intelligence and problem-solving. Humor and empathy are generally seen to be organically linked to favorable social outcomes and social conduct. Although wit and empathy have a lot of commonalities, few scholars have attempted to examine the relationship between these qualities (Halfpenny and James, 2020). There isn't much research in the literature that looks at the connection between people's sense of humor and their tendency for empathy.

The aim of the research is to investigate the humor comprehension and empathic tendencies of gifted and talented students with respect to certain demographic variables. In the study, the evaluation of the relationship between empathic tendency and sense of humor is made. In the study, causal comparison and relational survey model, which are quantitative research methods, were used together. The participants of the study are chosen from the 6<sup>th</sup> and 7<sup>th</sup>-grade middle school students who are continuing to study at the Science and Art Center in İstanbul. The sample of the study was formed by means of convenient sampling. In total, 104 male and 105 female gifted and talented students willingly participated in the study. In order to achieve the independent variable of the research "Demographic Data Form", and to designate the sense of humor of talented and gifted children "Multidimensional Humor Scale for Children", and for evaluating the empathic tendency of gifted and talented children "KA-SI Empathic Tendency Scale for Adolescents" were used as tools for obtaining the data for the research. Firstly while conducting the research, approval of the ethics committee numbered E-74555795-050.01.04-398023 and dated 03.06.2022 was obtained from the Social and Human Sciences Ethics

Committee of Istanbul Cerrahpaşa University. Research data were obtained from 6<sup>th</sup> and 7<sup>th</sup>-grade students studying at the Science and Art Center in Istanbul during the spring semester of the 2021-2022 academic year.

In the process of data analysis, the normality of the distribution of scores that were gathered after the scales of sense of humor and empathic tendency. In the normality test, skewness and kurtosis values from descriptive statistics were taken into consideration. Since skewness and kurtosis values are between +1 and -1, Pearson correlation coefficient was calculated in the correlational analysis of the scale scores showing normal distribution. Independent Sample T-Test and Kruskal Wallis-H Tests were used to determine the effects of independent variables on the scales.

As a result, in the analysis, a moderate positive and significant relationship was identified between humor perception and the empathic tendency of gifted and talented students. It can be seen in the results when the sense of humor is increased, the tendency of empathy is moderately increased simultaneously. Additionally, the sense of humor of gifted and talented students according to gender and mother education level do not show a significant difference, although the sense of humor according to the level of class and education level of the father show a significant difference ( $p < .05$ ). As the level of class increases, the sense of humor of gifted and talented children increases. There is a considerable difference between empathic tendency according to gender and the education level of the mother. Also, female students' empathic tendency shows higher tendency scores compared to male students. The empathic tendency of gifted and talented students according to the level of class and the education level of the father does not appear to be a considerable difference ( $p > .05$ ). There are some limitations in the analysis of the relationship between empathic tendency and sense of humor of gifted and talented students. This study sample is limited with 6<sup>th</sup> and 7<sup>th</sup>-grade students. Different students who are in different levels of class can be conducted in another research. Also, the relationship between a sense of humor and empathy skills of adolescent gifted and talented children can be investigated. In adolescence, peer relationships are crucial for adolescence and humor plays a key role in these relationships. Adolescence is the most appreciated era of humor, joke, and wit, and the most read humorous publication era (Ziv and Gadish, 1990). More qualitative studies can be conducted with gifted and talented children on humor topics. Hence, which occasions and situations are perceived as humor can be detected. The relationship between creativity and the sense of humor of gifted and talented students can be a further research subject in the future.

#### Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

**Destek ve Teşekkür Beyanı**

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

**Çatışma Beyanı**

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

**Etik Kurul Beyanı**

Bu araştırma İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 03.06.2022 tarih ve E-74555795-050.01.04-398023 sayılı onayı ile yürütülmüştür.